

	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Історія суспільно-політичної думки України			
		Статус дисципліни: <i>вибірковий компонент</i>			
Галузь знань		01 «Освіта/ Педагогіка»			
Спеціальність		014 «Середня освіта (Історія)»			
Освітня програма		Середня освіта (Історія та Правознавство)			
Рівень вищої освіти		перший (бакалаврський)			
Форма навчання		денна/заочна			
Курс		IV курс			
Семестр		7 семестр			
Обсяг дисципліни		Кредити	5	Години	150
		Лекційні			30
		Практичні/семінарські			20
		Лабораторні			-
		Самостійна робота			100
Семестровий контроль		залік			
Викладач		Марченко Олег Миколайович, к.і.н., доцент кафедри історії України та всесвітньої історії, доцент			
Контактна інформація		o_marchenko2008@ukr.net			
Кафедра		кафедра історії України та всесвітньої історії			
Факультет		факультет психології та історії			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)		Підготовка висококваліфікованого фахівця у сфері історії передбачає глибоке знання вітчизняної суспільно-політичної думки минулого, кращих її зразків на нинішньому етапі розвитку країни. Суспільно-політична думка пов'язана з політичною історією, яка є невід'ємною складовою загальної історії, політичної теорії, що вивчає процеси формування державних і політичних структур, функціонування всієї політичної сфери суспільства в межах національних держав та у загальносвітовому масштабі. Суспільно-політична думка України розглядається як така, що народилася й розвивалася в контексті загальнолюдських знань про форми і функції політики і влади, політичну культуру і політичні цінності. У висвітленні цієї дисципліни простежується взаємозв'язок ідей і поглядів українських мислителів з ідеями та поглядами російських, білоруських, польських, єврейських, австрійських та інших мислителів різних націй і народів. Запропонований курс покликаний допомогти студентам краще усвідомити існування та еволюцію різних форм соціально-політичного устрою України; розвивати політичну компетентність, орієнтацію і здатність студентів до активної участі у творенні держави; сприяти утвердженню демократичних, гуманістичних цінностей свободи, гідності та громадянської відповідальності кожного індивіда.			
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)		Курс покликаний допомогти сформувати у студентів уявлення про розвиток української політичної традиції, ідей національного державотворення.			

Компетентності	Інтегральна компетентність: ІК Здатність розв'язувати складні завдання дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері історії, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог. Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність верховенства права. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства. Використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу. ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел щодо розвитку української національної та державницької ідеї. ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (на уроках, позаурочний час, під час проведення факультативів, творчих зустрічей тощо). ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 10. Здатність працювати в команді. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: ПК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в епоху Середньовіччя, Відродження, Модерний час. ПК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах. ПК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії суспільно-політичної думки України для досягнення політичних цілей, у тому числі наслідків зловживання історією. ФК04. Здатність використовувати в професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання, сучасні інформаційно-пошукові системи. ПК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела щодо тенденції суспільно-політичного мислення на різних етапах вітчизняної історії. ПК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини. ПК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук щодо вивчення суспільно-політичної думки України на різних етапах. ПК 9. Здатність працювати з історичними текстами й документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати й обговорювати результати наукових досліджень (рефератів, ІНДЗ). ПК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією. Програмні результати (Чому можна навчитися) У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть: ПР 1. Пояснювати важливість демократичних цінностей, які
------------------------------	--

містяться у суспільно-політичних поглядах українських мислителів, вироблених у процесі історичного розвитку

ПР 2. Удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень.

ПР 4. Володіти категоріальним апаратом і методами, використовуваними при вивченні суспільно-політичної думки України.

З'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.

Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів історії повсякденності.

ПР 5. Самостійно працювати з широкою джерельною базою політологічного характеру, зокрема – досліджувати найбільш фундаментальні праці.

Аналізувати документи і матеріали української політичної думки.

Критично аналізувати політичний зміст української думки, віднаходити найбільш актуальні для сьогодення політичні ідеї та концепції.

ПР 7. Здійснювати порівняльний аналіз політологічних концепцій, проводити історичні аналогії, давати власну оцінку подій минулого, формулювати обґрунтовані висновки.

Розуміти відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

З'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.

ПР 8. Застосовувати в професійній діяльності сучасні цифрові інструменти й технології для пошуку, збереження й оброблення інформації про повсякденність, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів;

Встановлювати ефективну комунікацію з представниками різноманітних субкультур.

Здійснювати дослідження з історії повсякденності, використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук.

ПР 10. Демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів історії суспільно-політичної думки України.

Знаходити необхідний фактичний матеріал для дослідження різних політологічних концепцій у контексті їхньої історичної доби.

ПР 12. Інтегрувати досягнення інших гуманітарних наук історії України, історії народів Центрально-Східної Європи, історії середніх віків, Ранньомодерної історії Європи, загальної етнографії, етнології України, філософії, соціології, історії зарубіжної та української культури для розв'язання актуальних проблем історії суспільно-політичної думки України.

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти та зародження політичної думки в Україні

Тема 1. Теоретична сутність курсу «Історія суспільно-політичної думки України»

Тема 2. Політична думка княжої доби

Тема 3. Суспільно-політична думка України за литовсько-

	польської доби (XIV – перша половина XVII ст.) Тема 4. Політична культура козацтва та політична думка періоду козацько-гетьманської держави (середина XVII – кінець XVIII ст.) Змістовий модуль 2. Українська суспільно-політична думка періоду національно-культурного відродження (XIX – початок XX ст.) Тема 5. Українська політична думка початку національного відродження першої половини XIX ст. Тема 6. Суспільно-політична думка України в другій половині XIX ст. – на початку XX ст. Змістовий модуль 3. Українська політична думка у контексті державотворчого досвіду українства в XX – на початку XXI ст. Тема 7. Українська суспільно-політична думка часів національно-демократичної революції (1917–1920 рр.) Тема 8. Суспільно-політична думка в радянській Україні у 20–30-ті роки XX ст. Тема 9. Суспільно-політична думка діаспори у 20–30-ті роки XX ст. Тема 10. Суспільно-політична думка України у другій половині XX – на початку XXI ст.
Критерії оцінювання роботи студентів	Критерії виставлення балів Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Максимальний бал за виступ із питань певної теми модуля на семінарському занятті – 5 балів 5 балів ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. 4 бали ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей. 3 бали ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок. 2 бала одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок. 1 бал одержує студент, який має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі правові документи. Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів. За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися

	додаткові бали: до 5 балів. Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи. Виконання самостійної роботи (самостійне вивчення окремих тем і підготовка конспектів) – до 15 балів. Написання реферату (ІНДЗ) – до 5 балів. Виконання трьох модульних контрольних робіт, яка складається з тестових та творчих завдань, разом оцінюються в 10 балів. Разом за три модульні роботи можна отримати максимально 30 балів. Підсумковий (семестровий) контроль Підсумковою формою контролю з дисципліни «Суспільно-політична думка України» є залік. Залік проводиться відповідно до графіку навчального процесу. Підсумкова кількість балів із дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів: поточного контролю (50 балів), самостійної роботи (15 балів), написання реферату (5 балів), виконання контрольних робіт (30 балів).
Політика курсу	Вимоги викладача 1. Засвоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій та семінарських занять, виконання самостійної роботи, контрольних робіт, написання реферату (ІНДЗ за бажанням). 2. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін (допускається перескладання контрольних робіт для підвищення балів). 3. Якщо студент відсутній із поважної причини, або бажає підвищити бал за різні види робіт (семінарське заняття, самостійну роботу, контрольні завдання) він має можливість здати виконані завдання на консультації.
Інформаційне забезпечення	Онлайн-ресурси Інститут історії України. URL: http://history.org.ua/ EXLIBRIS: українська електронна бібліотека. URL: http://exlibris.org.ua/ http://www.ukrexlibris.com/ Українська історична бібліотека. URL: http://ukrhistory.narod.ru/ Історична веб-хрестоматія UKRAÏNARUS. URL: http://geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html Козацтво XV–XXI ст. URL: http://cossackdom.com/ Правителі України. URL: http://pravyteli.onestop.net/ Князі, гетьмани, митрополити, президенти та науковці. URL: http://www.geocities.com/prysjan/in_40.html Першоджерела та дослідження з історії та політології. Ізборник. URL: http://izbomyk.org.ua/
Матеріально-технічне забезпечення	Презентації авторського лекційного матеріалу. Рекомендована література для опрацювання Джерела: Винниченко В. Відродження нації. Київ-Відень: Дзвін, 1920. Ч.1. 348 с., Ч 2. 328 с., Ч.3. 535 с. Вишенський І. Твори. К.: Держлітвидав, 1959. 270 с. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. К.: Либідь, 1991. 400 с. Давня українська література: Хрестоматія / упоряд. М.М. Сулима. К.: Освіта, 1992. 576 с. Донцов Д. Дух нашої давнини. Дрогобич: Видавництво

«Відродження», 1991. 341 с.

Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. Вінниця, 1917 (репринт). К.: Тов-во «Знання», 1991. 48 с.

Драгоманов М.П. Вибрані праці у 3-х т. Т.1. Книга 2. Історія. Публіцистика. Політологія. К.: Знання України, 2007. 272 с.

Кістяківський Б.О. Вибране / В.Ф. Жмир (ред.), Л.П. Депенчук (упоряд.). К.: Абрис, 1996. 512 с.

Костомаров М. І. Закон Божий (Книги буття українського народу). К.: Либідь, 1991. 40 с.

Липинський В. Твори. Архів. Студії. К.; Філадельфія: Книга, 1994. 285 с.

Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. К.: Основи, 1994. 573 с.

Лук'яненко Л. Сповідь у камері смертника. К., 2018. 137 с.

Міхновський М. І. Самостійна Україна. К.: Діокор, 2002. 80 с.

Мороз В. Есеї, листи й документи. Нью-Йорк: Сучасність, 1975. 286 с.

Орлик П. Конституція, маніфести та літературна спадщина: Вибрані твори. К.: МАУП, 2006. 736 с.

Перша Конституція України гетьмана Пилипа Орлика. К.: Веселка, 1994. 77 с.

Повість временних літ / пер. В. Яременка. К.: Веселка, 1990. 224 с.

Прокопович Ф. Твори в трьох томах. К.: Наукова думка, 1979. Т. I. 511 с.; Т. II. 550 с.; Т. III. 523 с.

Сковорода Г. Твори: У 2-х томах. Т. 2. Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. К.: Обереги, 2005. 480 с.

Старосольський В. Теорія нації. Відень: Укр. соціологічний інститут, 1922. 144 с.

Стус В. Вибрані твори. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. 352 с.

Сціборський М. Націократія. Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2007. 112 с.

Тисяча років української суспільно-політичної думки. У 9-ти томах. К.: Дніпро, 2001. Т. 1. Х–ХV ст. 632 с.; Т. 2. Книга 1. ХVІ ст. 560 с.; Т. 2. Книга 2. Перша половина ХVІІ ст. 535 с.; Т. 3. Книга 1. Третя чверть ХVІІ ст. 504 с.; Т. 3. Книга 2. Остання чверть ХVІІ – початок ХVІІІ ст. 576 с.; Т. 4. Книга 1. Перша третина ХVІІІ ст. 520 с.; Т. 3. Книга 2. Середина ХVІІІ ст. 360 с.; Т.4. Книга 3. Кінець ХVІІІ ст. 296 с.

Україна: антологія пам'яток державотворення Х–ХХ ст.: у 10 т. Київ: Основа. 2008–2009.

Українська література ХІV–ХVІ ст. К.: Наукова думка, 1988. 597 с.

Українські гуманісти епохи Відродження ХV–ХVІІІ ст. Антологія у 2 ч. / Інститут філософії НАН України. Від. ред. В.М. Нічик. К.: Наукова думка, 1995. Ч. 1. 431 с.; Ч.2. 429 с.

Українські політичні партії кінця ХІХ – початку ХХ століття. Програмові і довідкові матеріали. К.: Консалтинг, 1993. 333 с.

Франко І. Я. Зібрання творів: В 50 т. / Редкол.: Є. П. Кирилюк (голова) та ін. К.: Наук. думка, 1976–1986. Т. 30. 719 с.; Т. 44. 768 с.; Т. 45. 574 с.

Чорновіл В. Лихо з розуму. Львів : Меморіал, 1991. 344 с.

Шевченко Т. Г. Кобзар. К.: Наукова думка, 1993. 512 с.

Література:

Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Історія політичних вчень: Навч. посібник. К.: Професі-онал, 2006. 432 с.

Горбатенко В.П., Остапенко М.А., Горбатенко І.А. Історія

політичної думки в Україні: Навч. посіб. К.: МАУП, 2007. 128 с.

Заремба О.В., Федоренко О.А. Вітчизняна геополітична думка як явище політичної ідентичності українського народу у XX – на початку XXI століття. К.: Золоті Ворота, 2010. 210 с.

Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.]. Львів: Новий Світ-2000, 2017. 632 с.

Історія української суспільно-політичної думки: Навч. посібник / Уклад. В. В. Морозов. К.: КНЕУ, 2006. 180 с.

Історія політичної думки в Україні: Навч. посібник / В.П. Горбатенко та ін. К.: МАУП, 2007. 128 с.

Історія політичних та правових вчень / За ред. Т. Г. Андрусяка. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. 220 с.

Кирилюк Ф.М. Історія політології: Підручник. К.: Знання України, 2002. 535 с.

Кирилюк Ф.М. Політологія Нової доби: Навч. посібник. К.: Академія, 2003. 304 с.

Коцур А.П. Українська ідея в XIX–XX ст.: Навчально-методичний посібник. Переяслав-Хмельницький, 2003. 36 с.

Кульчицький В.С. Історія держави і права України: Навч. посібник. К.: Атіка, 2001. 320 с.

Кухта Б.Л. З історії української політичної думки: Текст лекцій: Навч. посібник. К.: Генеза, 1994. 368 с.

Морозов В.В. Історія української суспільно-політичної думки. Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2006. 180 с.

Потульницький В. А. Історія української політології. Концепції державності в українській зарубіжній історико-політичній науці: Посібник. К.: Либідь, 1992. 232 с.

Потульницький В.А. Нариси з української політології (1819–1991): навчальний посібник. К., 1994.

Потульницький В.А. Теорія української політології. К., 1993.

Салтовський О. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки. К., 2002. 396 с.

Слющинський Б.В. Історія суспільно-політичної думки. Курс лекцій. К.: Європейський університет, 2005. 453 с.

Українська державницька ідея: Антологія політичного традиціоналізму. К., 2007.

Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник. К.: Либідь, 2002. 576 с.